

Kmen: PORIFERA - houbovci

- říše: Animalia (Metazoa), monofyletický taxon
- nejméně 2 vrstvy buněk
- sesterská skupina asi Choanozoa (trubénky)
- ostie, kanálky, paragastrální dutina, choanocyty, osculum
- pinakocyty, choanocyty, mezohyl
- kostra: jehlice z CaCO_3 , jehlice z SiO_2 , spongin

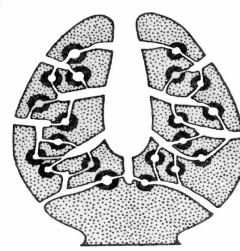
Typy tělní stavby (podle lokalizace choanocytů):

askon

sykon

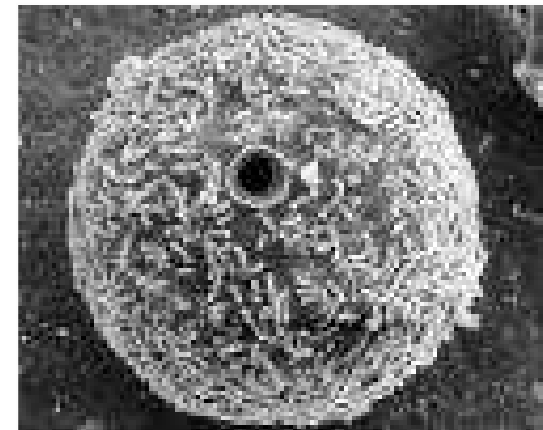
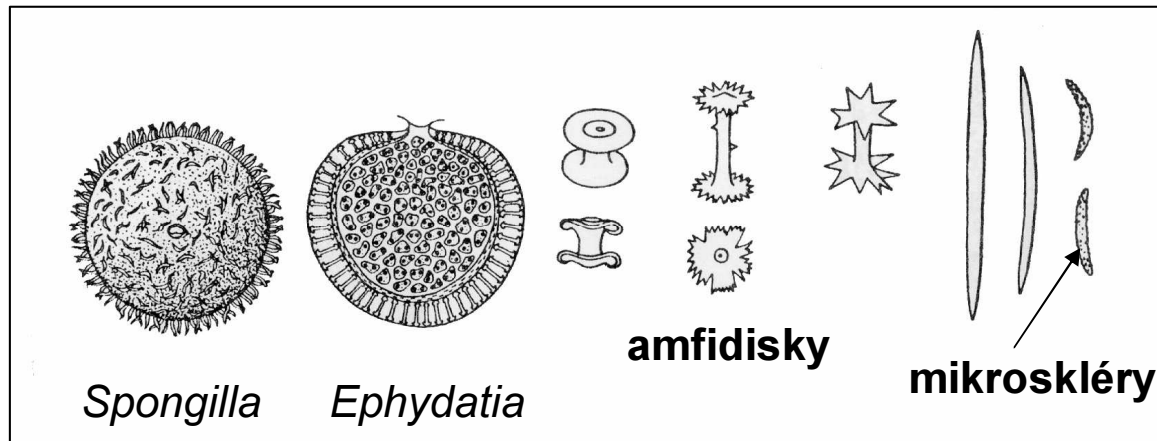

leukon

Kmen: PORIFERA

Rozmnožování: - nepohlavní (**GEMULACE**) vnitřní pupeny, také vnější pučení

- pohlavní (larva: **PARENCHYMULA**, **AMFIBLASTULA**), gonochoristé – sladkovodní, hermafrodité (mořští)

Třída: Calcarea (vápenatí)

Sycon raphanus

Třída: Hexactinellida (křemítí)

Euplectella aspergillum

Třída: Demospongia (rohovití) -
SiO₂ nebo spongin

Řád: Tetraxonida (čtyřosí),
mořské druhy, *Geodia*

Řád: Monaxonida (jednoosí)

Poterion neptuni

Ephydatia fluviatilis

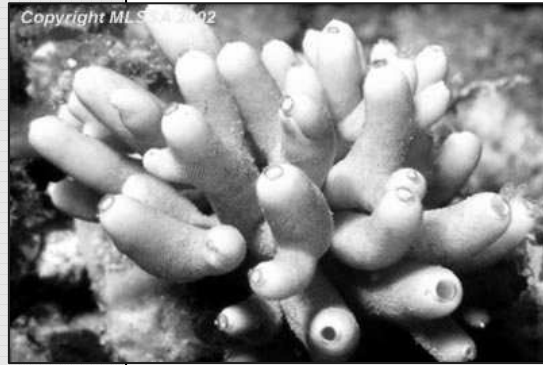
Spongilla lacustris

Řád: Keratosa – jen spongin

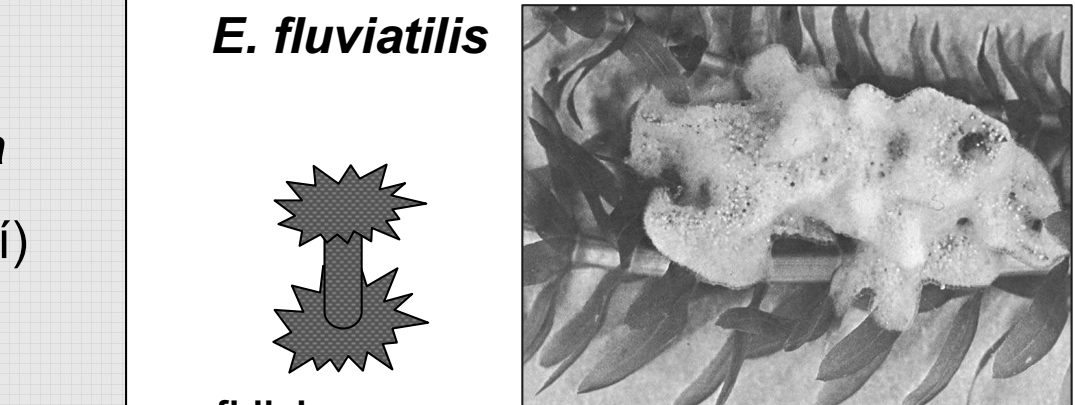
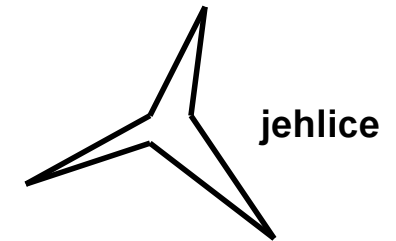
Euspongia officinalis

Třída: Sclerospongia

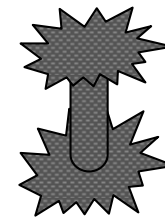
SiO₂ a spongin, masivní
podstavec z CaCO₃

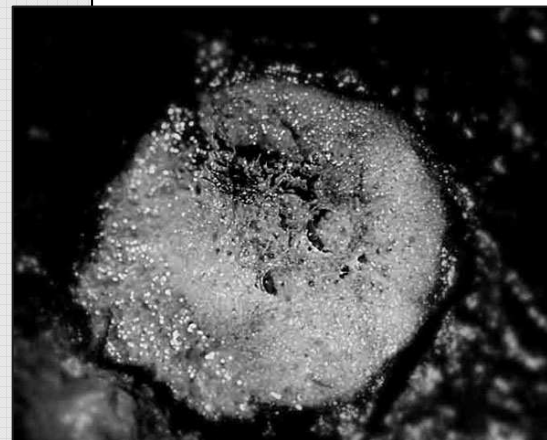
Sycon raphanus

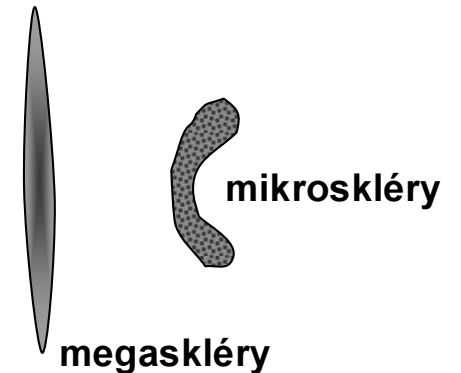
E. fluviatilis

amfidisky

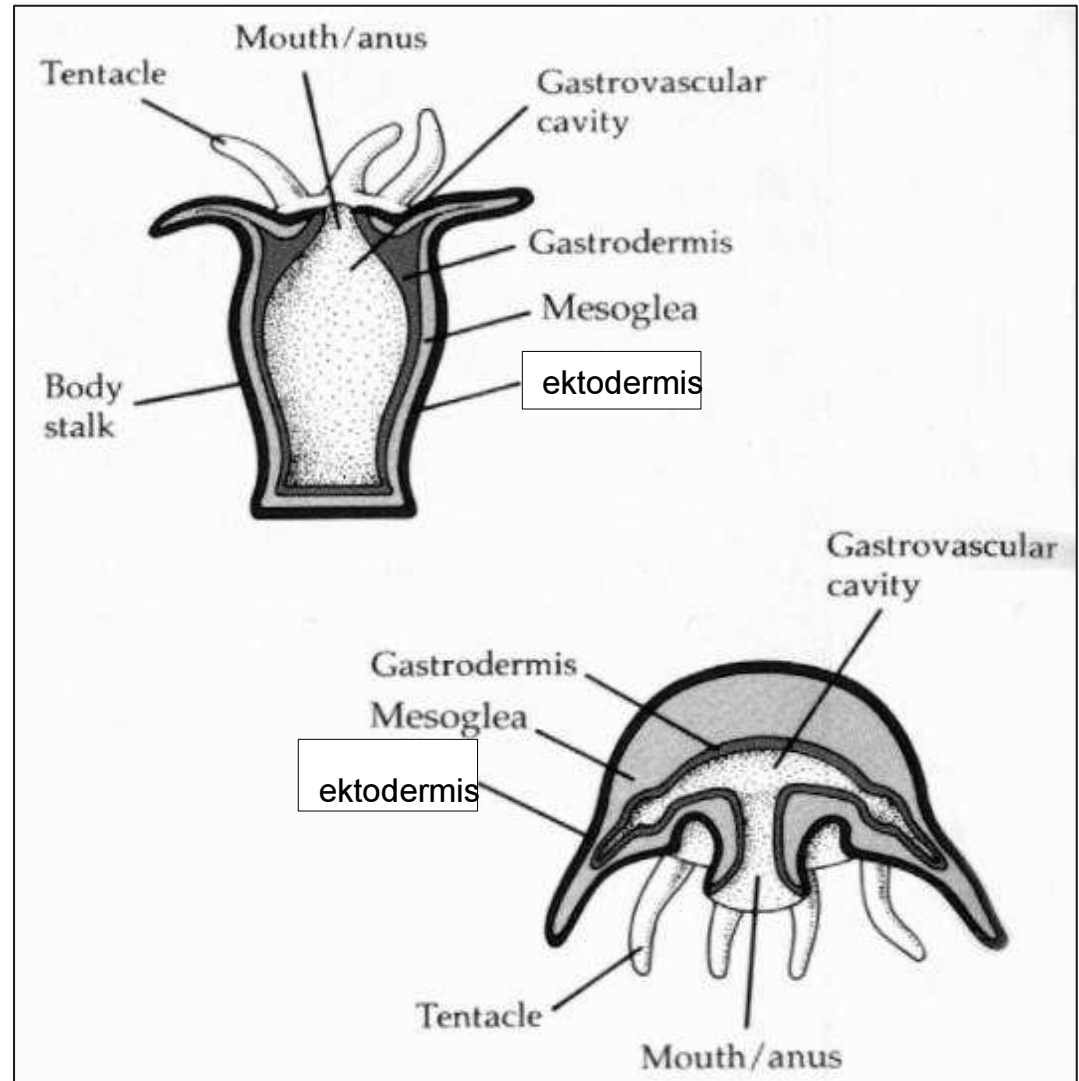

Spongilla lacustris

Kmen: CNIDARIA - žahavci

- mořští, některá Hydrozoa brakické a sladké vody
- ektoderm, entoderm, mezoglea
- žahavé buňky - cnidocyty - volvent, glutinant, penetrant
- schopnost regenerace, symbióza s řasami
- metageneze (kromě Anthozoa): polyp - medúza
- larva planula
- polyp difúzní NS, medúza složitější
- na obvodu zvonu: oči, statocysty, rhopalia

třída: Anthozoa - korálnatci

- mořští
- přisedlí, kolonie i solitérní, vytváří korálové útesy
- pouze polyp, vytváří gamety
- bilaterálně symetrická vnitřní stavba
- endoskelet z rohovitého koralínu a vápenitých tělísek
- v láčce žebrované přepážky - septa
- dlouhá blanitá sarkosepta
- exoskelet z CaCO_3 , theca - pohárkovitý útvar
- na bázi polypa sklerosepta (součást exoskeletu)
- pohlavní rozmnožování - planula
- nepohlavní - pučení

podtřída: Octocorallia - osmičetní

8 sarkosept, 8 (nebo násobek) zpeřených chapadel, endoskelet

řád: Alcyonaria - laločníci

kolonie kožovité laločnaté bez skeletu

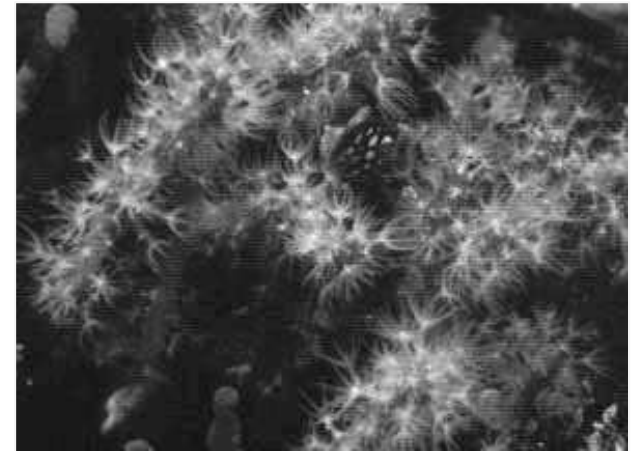
Tubipora musica - varhanitka - červená kostra, zelený polyp

řád: Gorgonaria - rohovitky

větvičkovité či keřovité kolonie, osní skelet

Corallium rubrum - korál červený - ze Středozemního moře

řád: Pennatularia - pérovníci

ploché, pružné kolonie, tvar ptačího pera

Pennatula rubra - pérovník červený - osní polyp kotví v substrátu, dceřinní vyrůstají na postranních větvičkách

podtřída: Hexacorallia - šestičetní

6 sarkosept, 6 (nebo násobek) sklerosept, chapadel více, exoskelet z CaCO_3 ,

řád: Actiniaria - sasanky

solitérní bez exoskeletu, silná mezoglea vyztužená jehličkami z kolagenních fibril, nožní terč - posun po podkladu, akoncie - žahavá vlákna

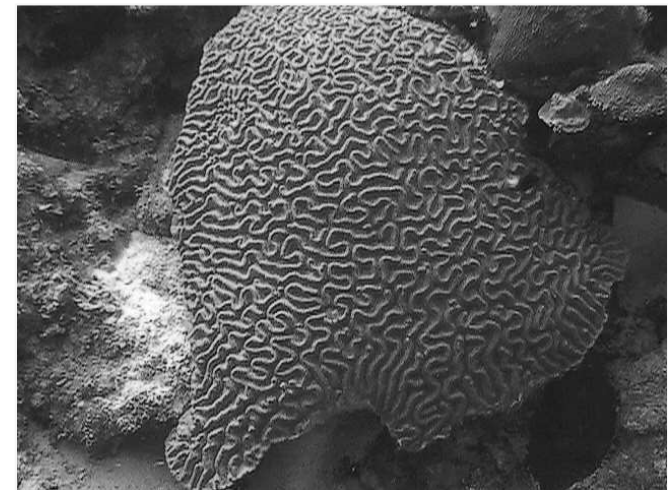
Anemonia sulcata - sasanka hnědá

řád: Scleractinia - větevníci

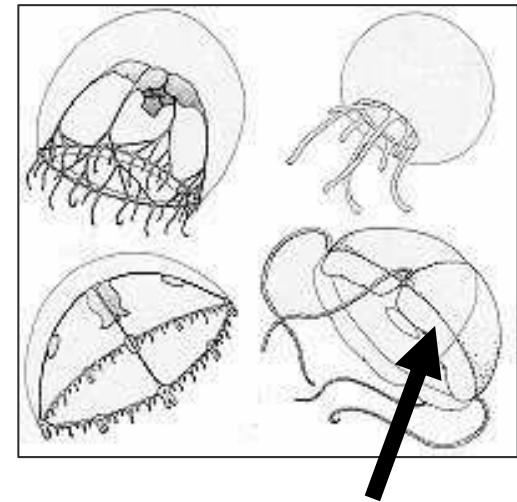
vnější kostra ve tvaru pohárku se sklerosepty, velké kolonie, vápenitý skelet, tropické oblasti, tvorba útesů, *Zooxanthella* v entodermu

Diploria cerebriformis větevník mozkový

třída: Hydrozoa - polypovci

- převládá stádium polypa - hydrozopolyp
- láčka bez sept
- laterálně vznik polypoidních nebo medúzoidních zoidů
- 1/3 má stádium volné medúzy
- hydromedúza má na okraji zvoncovitého těla charakteristický blanitý lem - velum - plachetka

řád: Hydroida

mořští i sladkovodní, stádium pelagické medúzy chybí, je redukováno jen na přisedlé gonofory

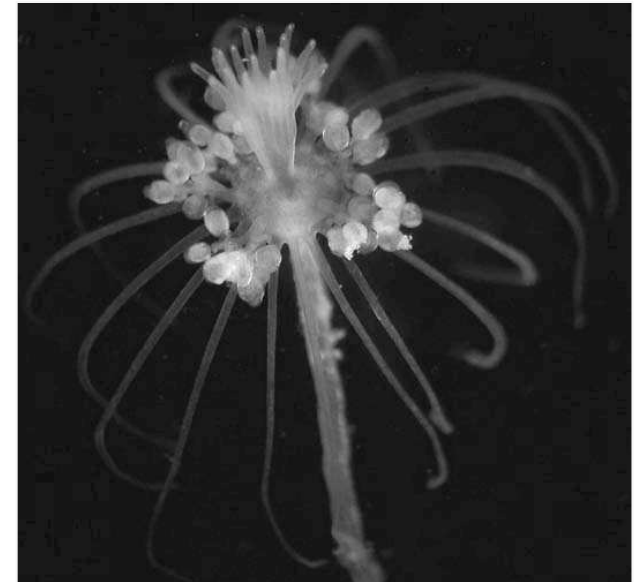

podřád: Anthomedusae

Polypi tvoří trsy bez hydrotéky, mořští i sladkovodní, medúzy pučí na gonoforech u báze chapadel. Larva: planula - aktinula (obrvená larva s chapadly) - polyp

Tubularia - žijí soliterně

Millepora - výstavba korálového útesu

podřád: Leptomedusae

Mořští, na povrchu je hydrotéka z organických látek, často inkrustovaná. Planula, přisedlé gonofory nebo pučení medúz ve zvoncovitých útvarech gonangia

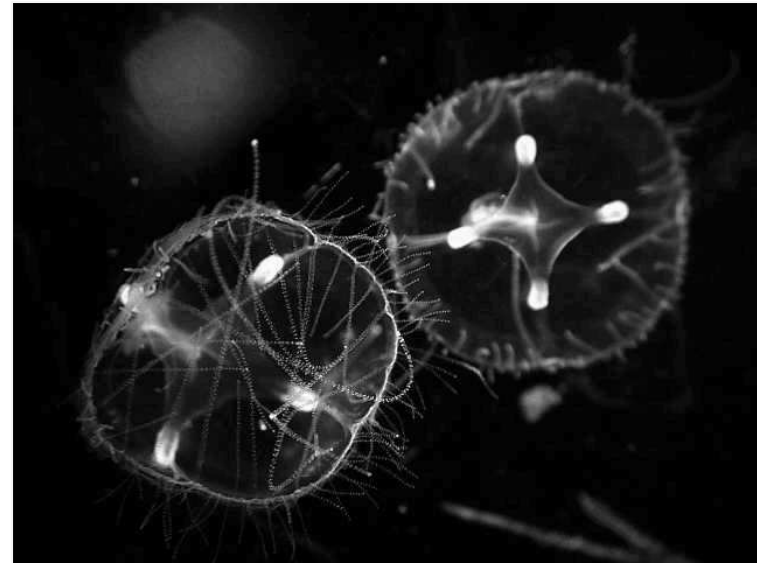
Aglaophenia pluma

podřád: Limnomedusae

Sladkovodní nebo brakické vody, polyp tvoří frustruly k vegetativnímu rozmnožování.

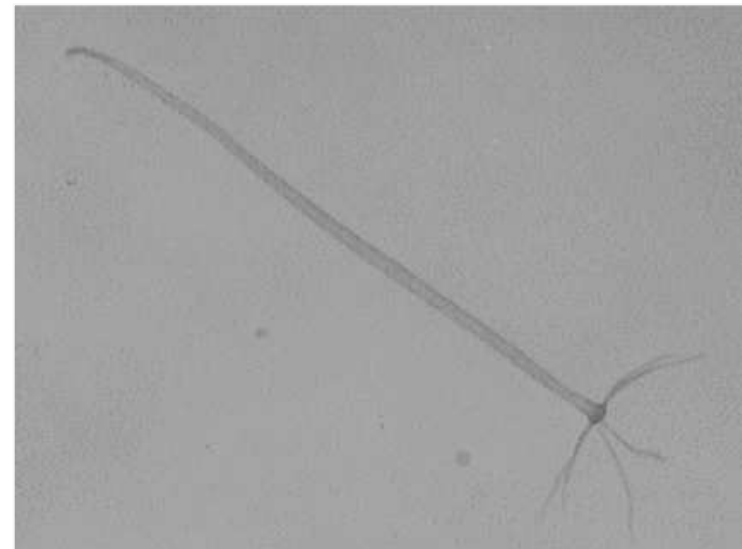
Craspedacusta sowerbyi - medúzka sladkovodní, zavlečena z Ameriky, skleníky i volná příroda. Jediný sladkovodní druh s metagenezí a pelagickou medúzou.

podřád: Hydrina - nezmaři

Sladkovodní bez stádia medúzy, vegetativní r. - pučení, nepříznivé podmínky pohlavní buňky, vajíčko v ootéce.

Hydra vulgaris, *Hydra oligactis*,
Hydra viridissima

řád: Trachylina - hydromedúzy

chybí polyp, vývoj planula - actinula

Liriope - velum plachetka, silná mezoglea, exumbrela, manubrium s ústy, gastrovaskulární dutina, 4 radiální a okružní chodba

řád: Siphonophora - trubýši

mořští koloniální, plavou na hladině, vznášejí se, polypoidní a medúzoidní polypi na kolmém stvolu, společné orgány, bez medúzy

pneumatofory, nektofory, gastrozoidi, gonozoidi, daktylozoidi

Physalia physalis - měchýřovka portugalská - pneumatofor modrý, několik m dlouhá chapadla

Physophora hydrostatica - měchýřovka vznášivá - červené kolonie

řád: Chondrophora

mořští, koloniální, na hladině, **Velella velella** - paruska komůrkatá, pneumatofor s plachtičkou

třída: Scyphozoa - medúzovci

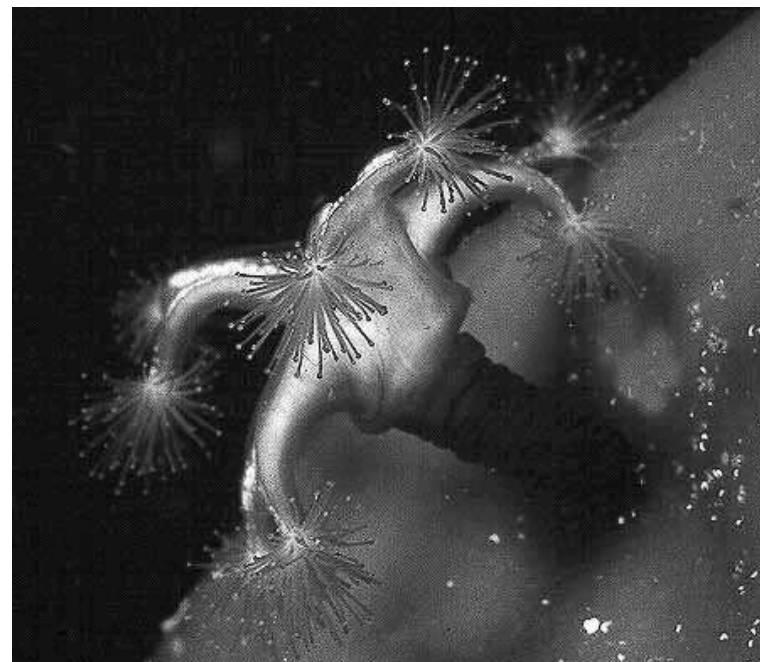
- životní cyklus: planula $\Rightarrow$ polyp $\Rightarrow$ strobilace $\Rightarrow$ ephyra $\Rightarrow$ scyphomedúza
- větší, složitější stavba
- smyslové orgány v ropáliích

řád: Stauromedusida - kalichovky

přisedlá scyphomedúza hřbetní stranou k podkladu

Lucernaria tethis - kalichovka - v chladných mořích cirkumpolárně

Lucernaria quadricornis $\longrightarrow$

řád: Semaestomea - talířovky

nejčastější scyphomedúzy,
chobotovitěmanubrium se 4 cípy (lov
potravy)

Pelagia nocticula - talířovka svítivá

Aurelia aurita - talířovka ušatá

řád: Rhizostomea - kořenoústky

mikrofágové, chapadla redukována,
funkčně nahrazena složitou stavbou
manubria

Rhizostoma pulmo - kořenoústka plicnatá

třída: Cubozoa - čtyřhranky

tělo vyklenuté do 4 hran, pedalia, *Carybdea
marsupialis*

Kmen: CTENOPHORA - žebnatky

- mořští, asi 80 druhů
- solitérně, pelagicky, benticky
- bez žahavých buněk
- biradiální symetrie
- 8 podélných řad pleurostichů
- cidippidní larva
- bioluminiscence

řád: Tentaculifera - tykadlovky

Cestus veneris - pásovnice venušina

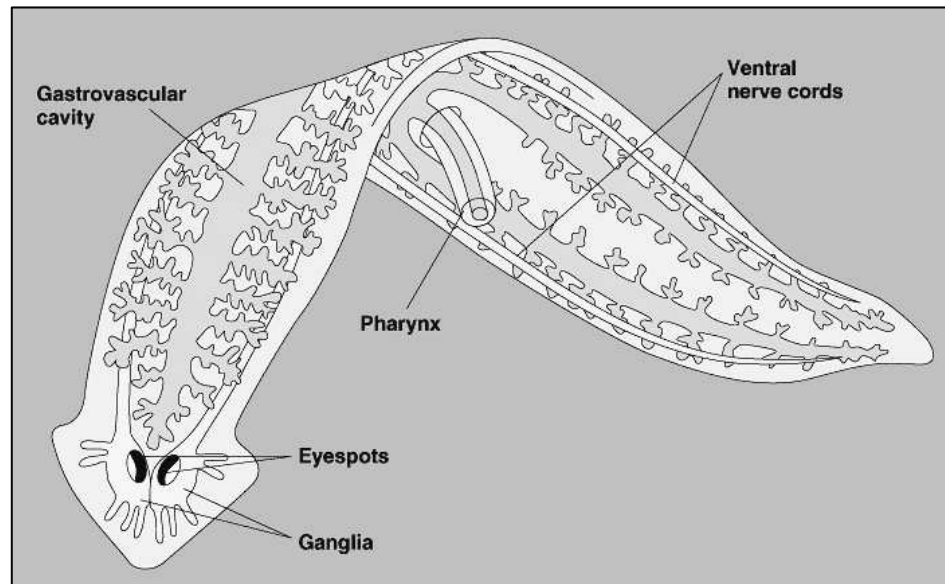
řád: Nuda - žebrovky

Beroe cucumis - žebrovka vejčitá

Kmen: PLATYHELMINTHES

- ⌘ protostomia, parazité i sladkovodní
- ⌘ mezi ektodermem a entodermem vzniká mezenchym
- ⌘ schizocel - nejjednodušší typ dutiny tělní
- ⌘ epidermis s řasinkovým epitelem
- ⌘ podkožní svalový vak
- ⌘ TS větevnatá bez řitního otvoru
- ⌘ protonefridia
- ⌘ párová ganglia a nervové provazce, síť
- ⌘ rozmnožování - hermafrodité, architomie, paratomie a pučení

Podkmen: Acoelomorpha

Podkmen: Catenulida

Podkmen: Rhabditophora

Třída: *Macrostomida*

Třída: *Polycladida*

Třída: *Neophora*

Řád: *Tricladida*

Řád: *Neorhabdozoela*

Řád: *Temnocephalida*

Podkmen: Neodermata

Třída: *Trematoda*

Třída: *Monogenea*

Třída: *Cestoda*

Řád: *Pseudophyllidea*

Řád: *Cyclophyllidea*

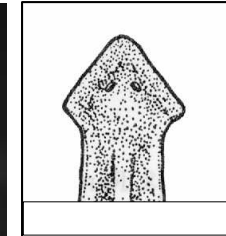
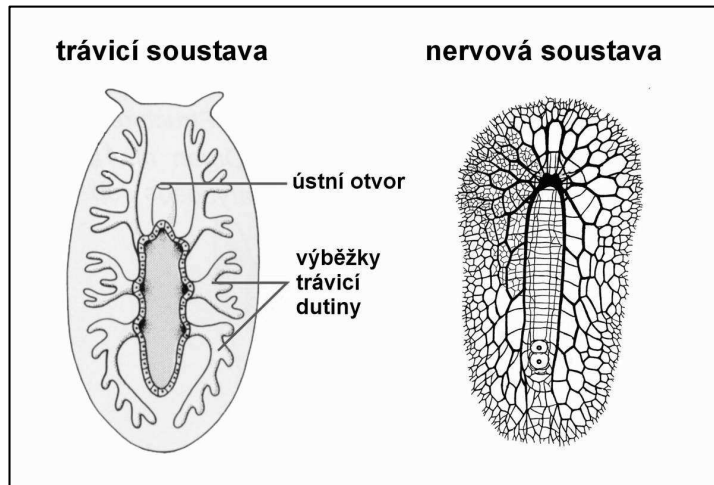
Kmen: PLATYHELMINTHES

Podkmen: Rhabditophora

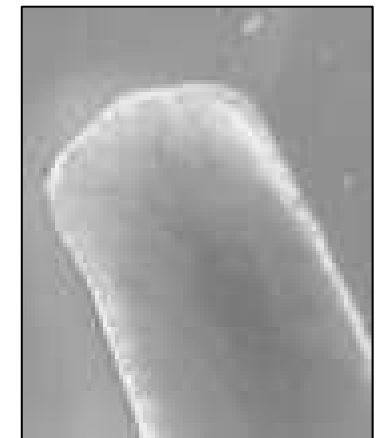
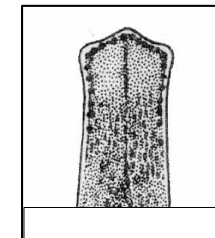
Třída: Neophora

Řád: Tricladida

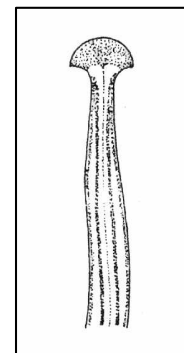
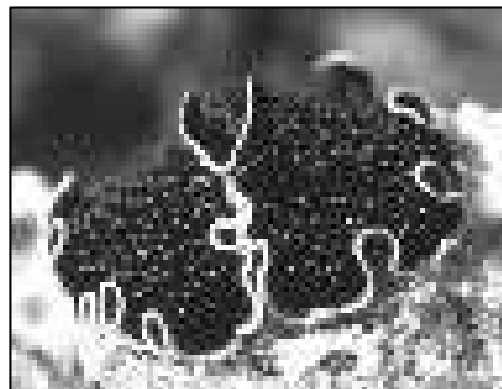
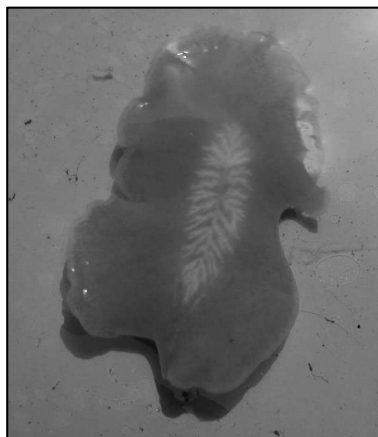
Třída: Polycladida

Dugesia gonocephala

Polycelis nigra

Bipalium kewense

Podkmen: Neodermata

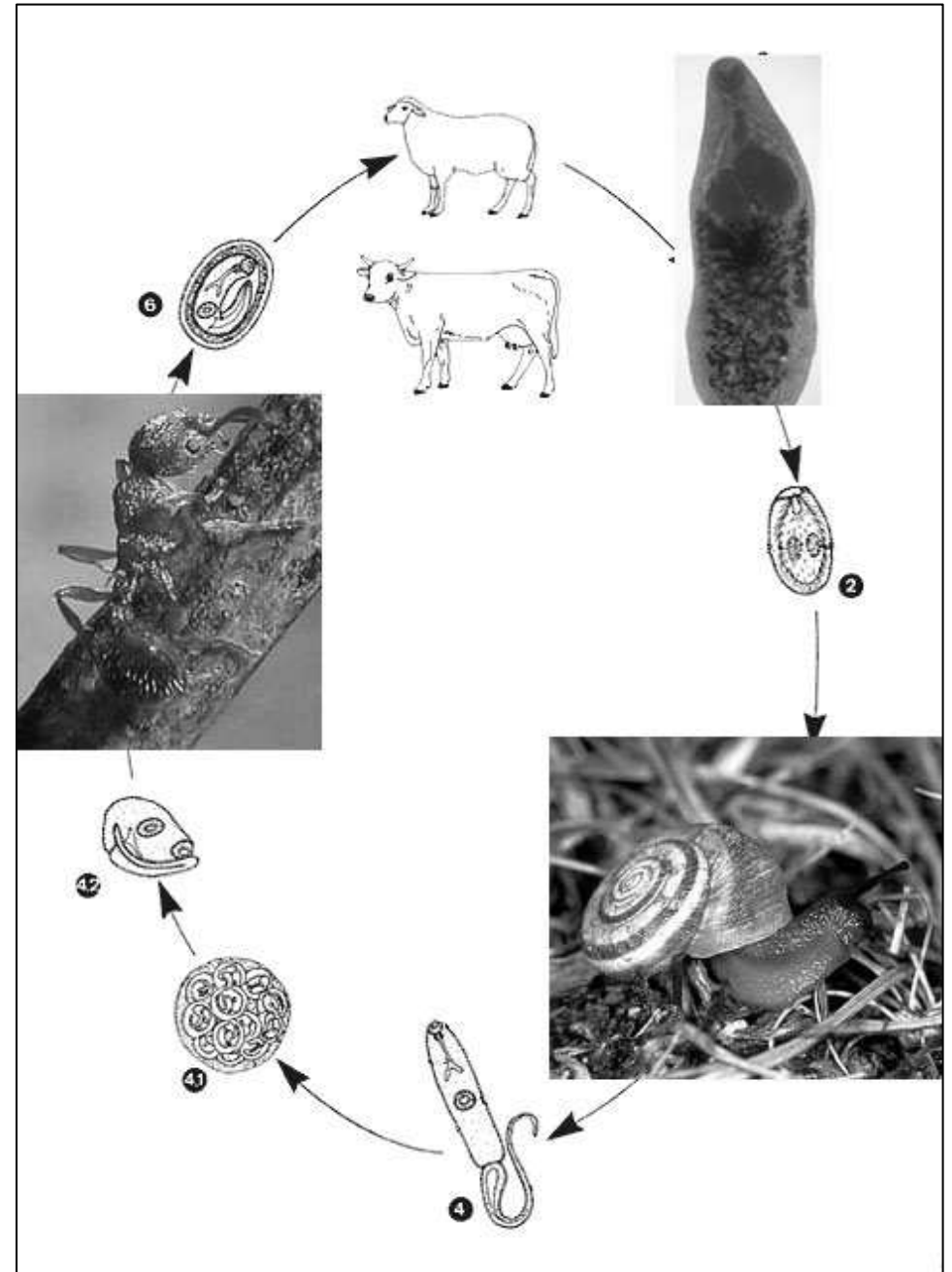
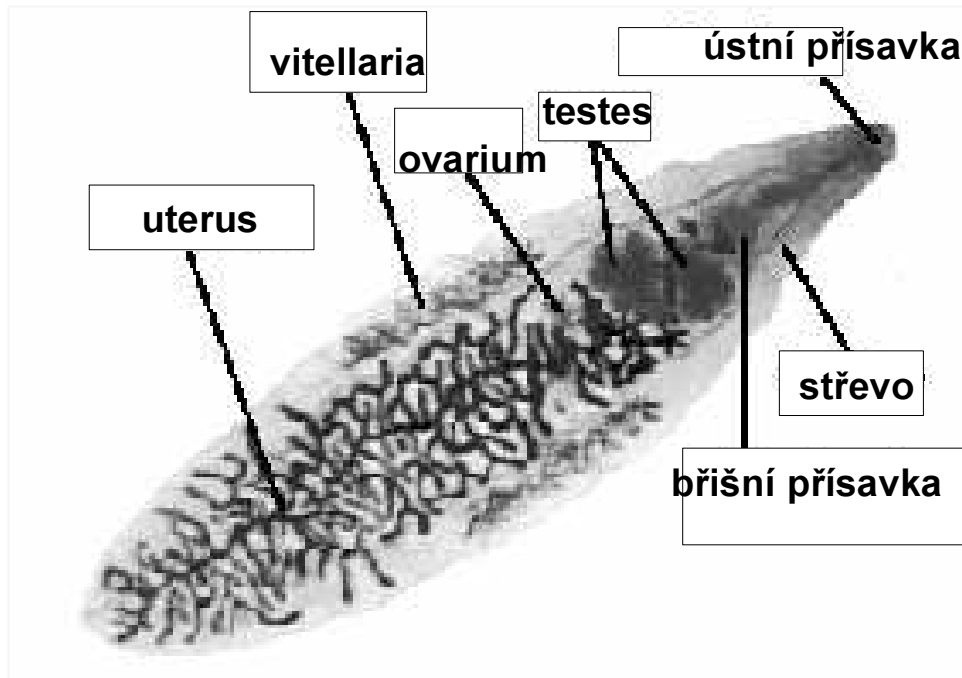
- výhradně parazitická skupina
- tělo kryté syncytiálním epitelem - neodermis, tegument

Třída: Trematoda

- nepřímé vývojové cykly (1 mezihostitel a více)
- první mezihostitel: měkkýš (asexuální namnožení parazita
  - sporocysty, redie)
- druhý mezihostitel: obratlovci

***Dicrocoelium dendriticum* –
motolice kopinatá**

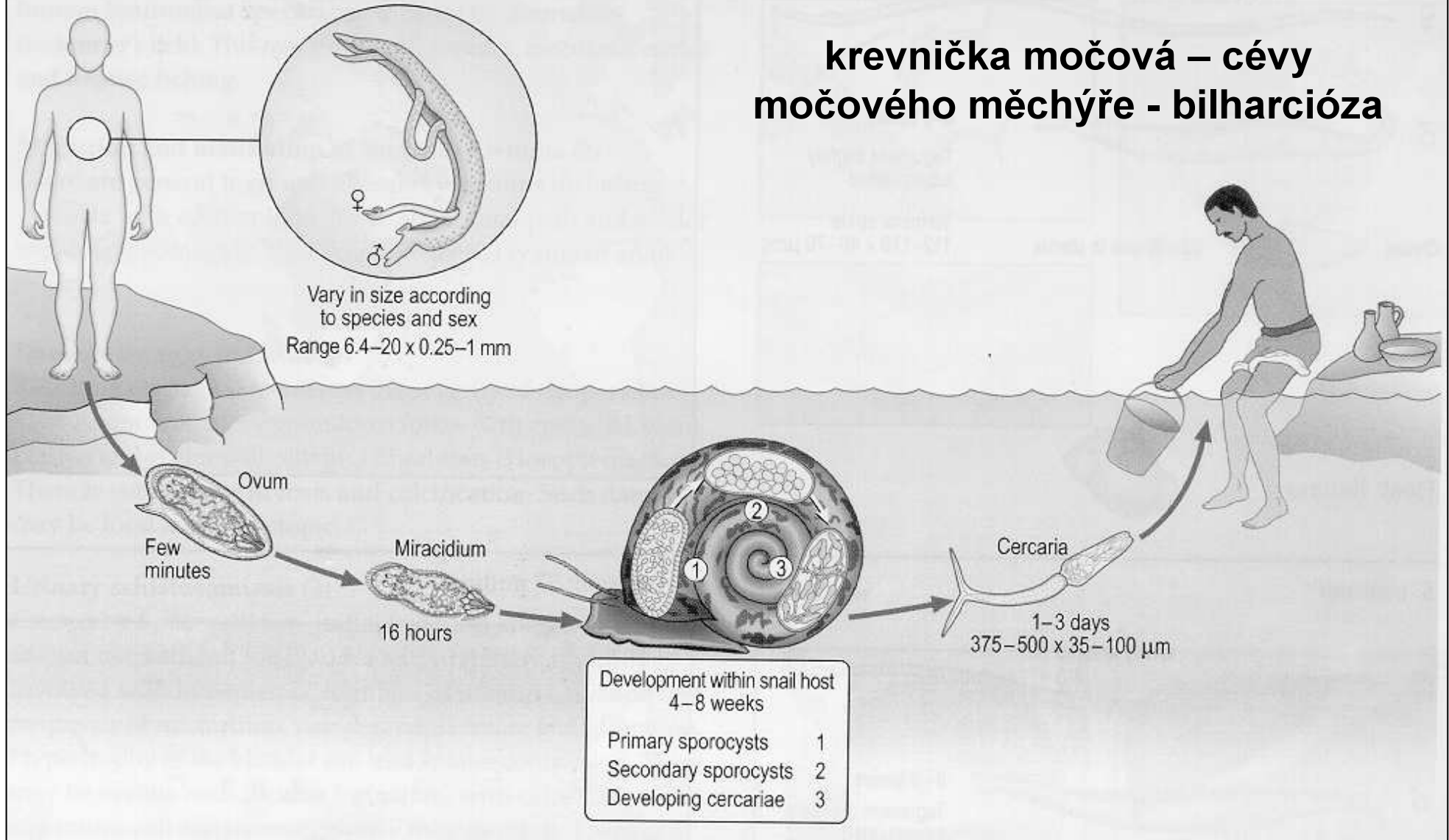
**ve žlučovodech přežvýkavců,
mezihostitel Zebrina (nebo
Helicella) a mravenec**

Life cycle for all species

Schistosoma haematobium

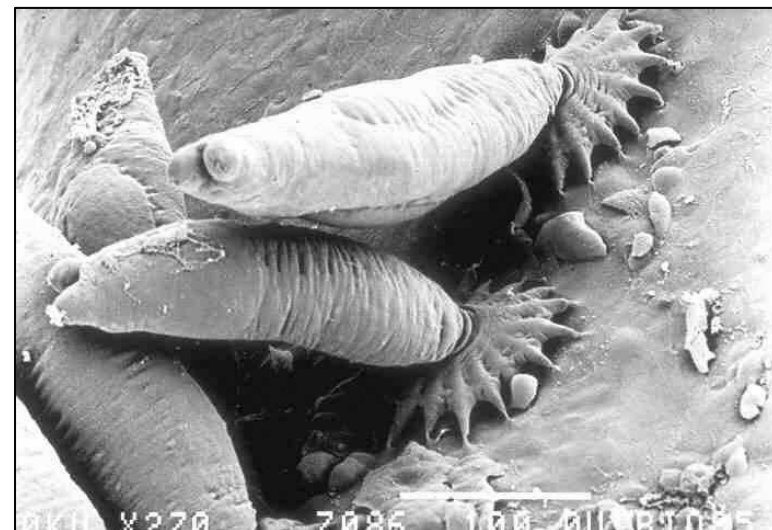
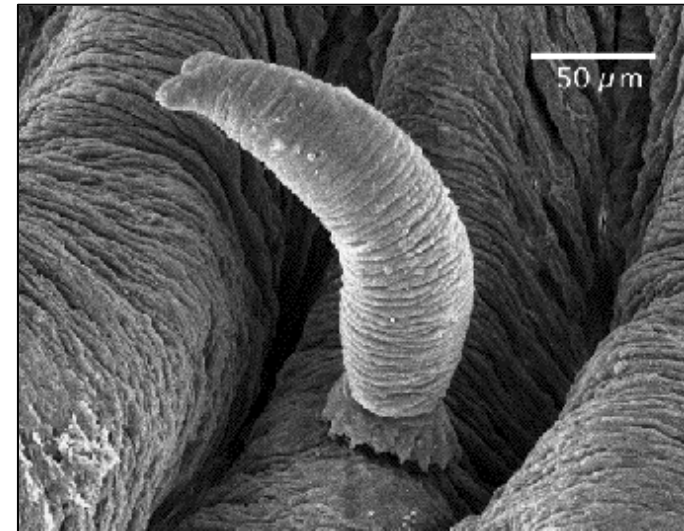
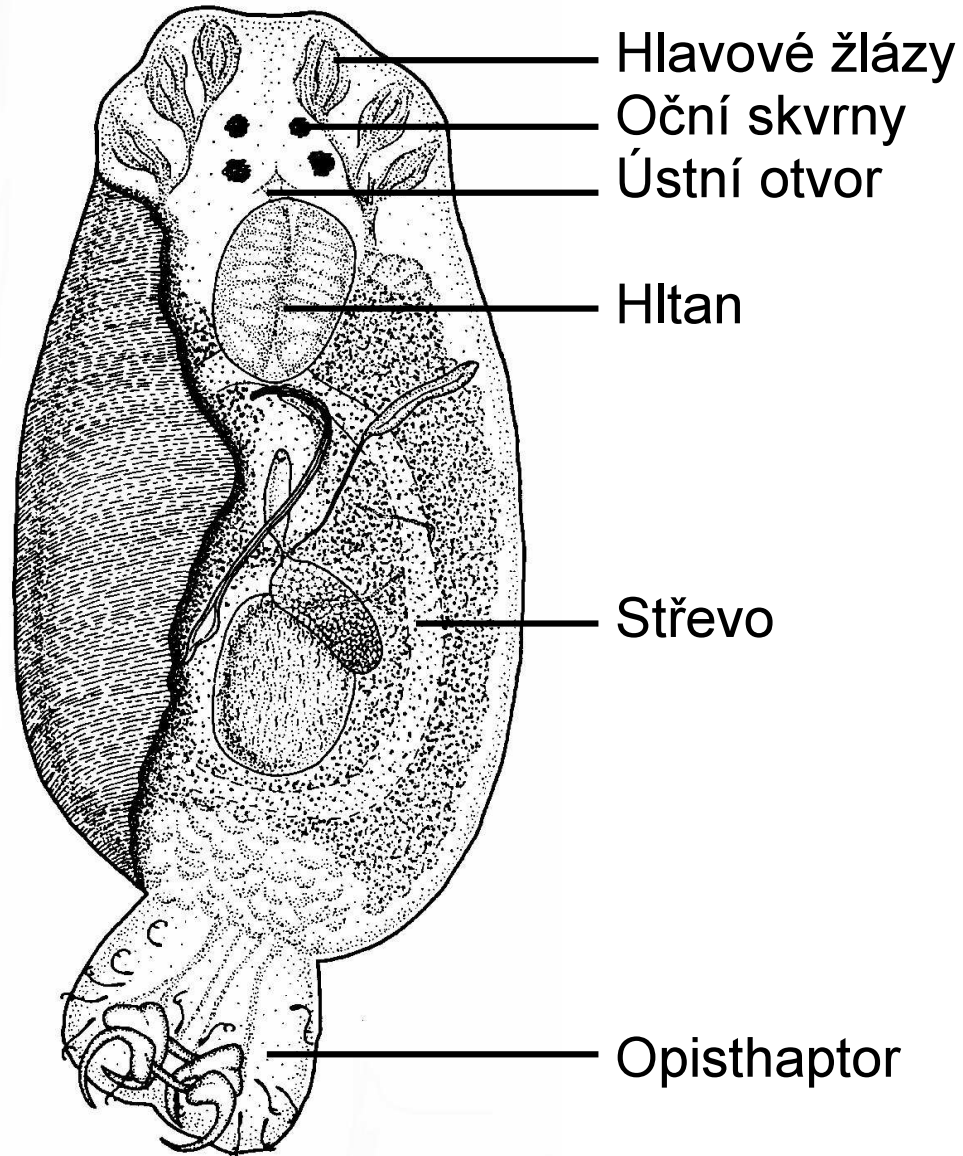
**krevnička močová – cévy
močového měchýře - bilharcióza**

Třída: MONOGENEA

hermafrodité, nestřídají hostitele, larva oncomiracidium

Diplozoon paradoxum žábrohlist dvojitý

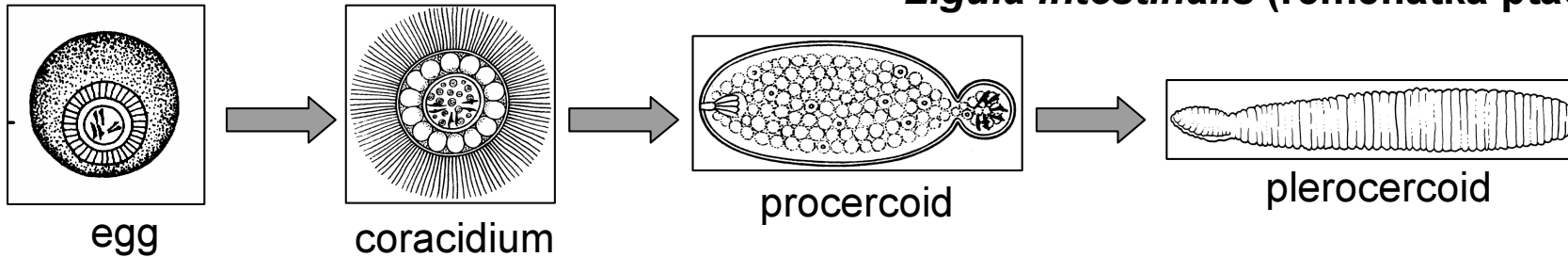

Třída: CESTODA

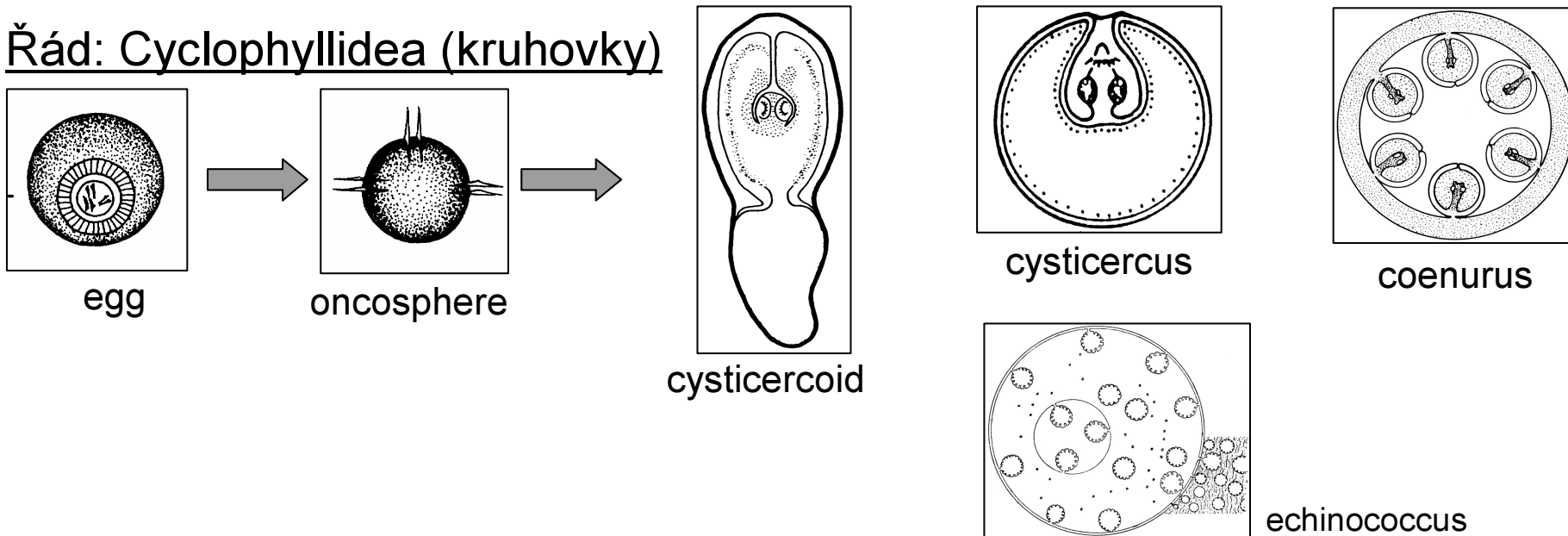
- většinou segmentované tělo (scolex + strobila z článků-proglotidů)
- chybí TS
- hermafroditi, nepřímé vývoj. cykly

Řád: Pseudophyllidea (štěrbinovky)

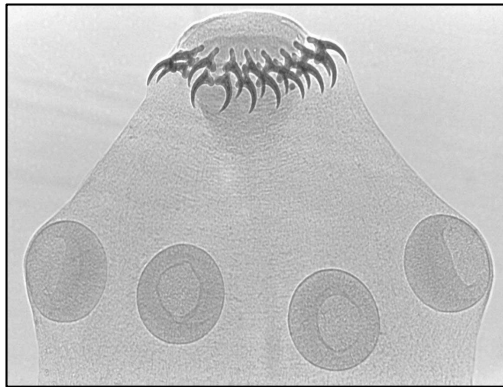
Diphyllobothrium latum (škulovec široký)
Ligula intestinalis (řemenatka ptačí)

Řád: Cyclophyllidea (kruhovky)

Třída: CESTODA

Taenia solium
(scolex)

cysticercus cellulosae

Taenia saginata
(scolex)

cysticercus bovis

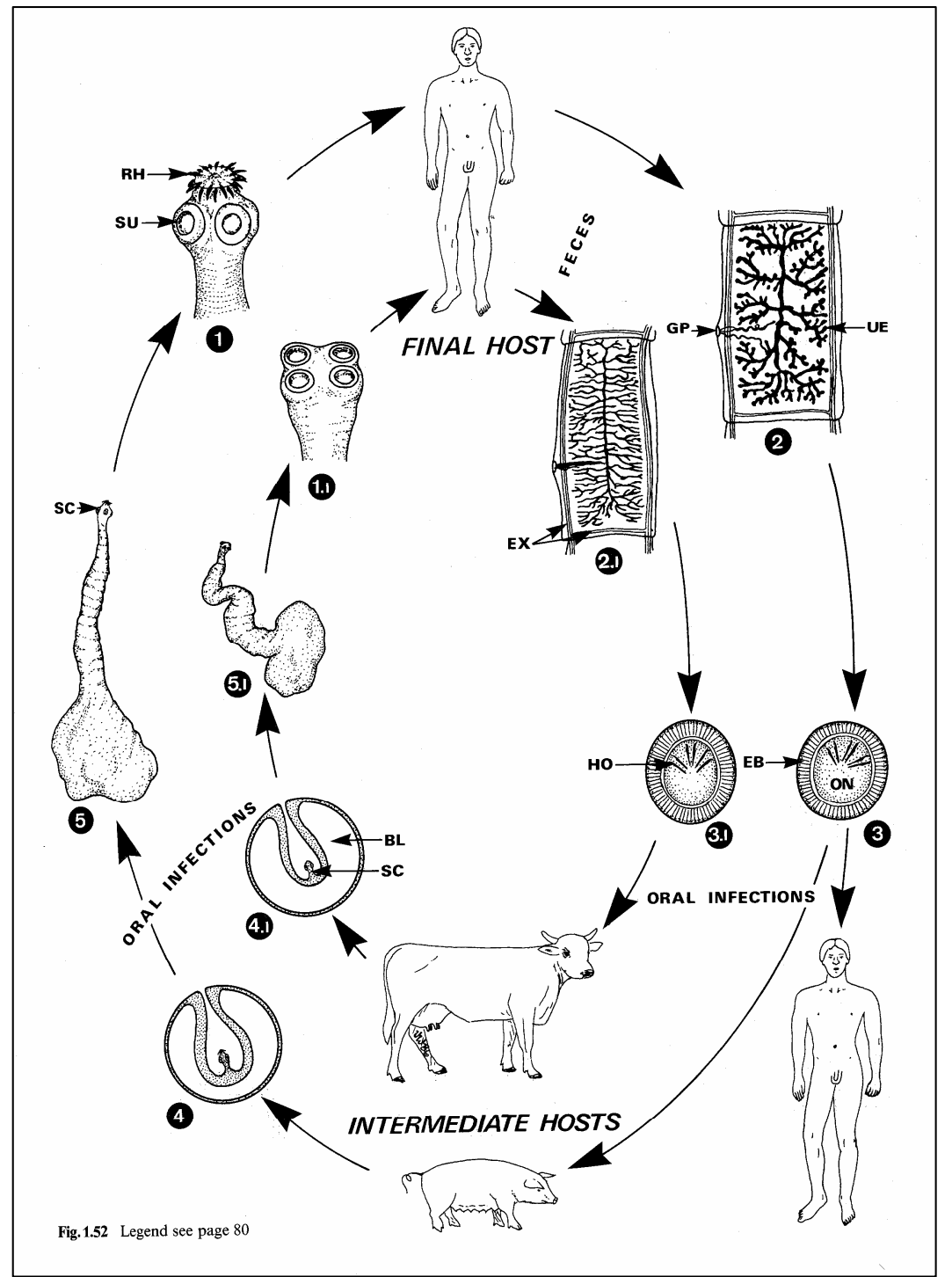

Fig. 1.52 Legend see page 80